

деятельности будущего авиационного специалиста, моделировать образ будущей профессии.

Ключевые слова: рефлексия, личность, осознание, анализ, рефлексивный процесс, философия.

Lopatiuk Olena. Reflection as an object of scientific research.

Modern science faced challengers of the 21st century, which tell us about the necessity to create new thinking, new consciousness, new people's understanding of their place in the world and the society. Readiness of education to respond these challengers and to form the type of thinking, in which valuable guiding lines and realization of the responsibility for made decisions are directly connected with the problem of creating new educational models in the personal educational paradigm, development of techniques of activity and thinking on the basis of one of the concepts of modern education – reflection. The problem of professional reflection, possibilities of its modeling and interpretation is one of the basic problems of pedagogic science. The concept of reflection in pedagogic science is based on its philosophic definition. In general, the essence of philosophic comprehension of the term «reflection» is in explanation of the process of reflecting a personality by himself, in other words, self-reflection. It can be explained by the fact that a personality in everyday life, in his practical activity is aimed at looking for his unity with nature, with other people, with society, and with the world as a whole. At the same time it's obvious for a personality that there is a difference between physical and metaphysical, nature and society, between oneself and the other people. It's important for a personality to find and realize what is common and different in the values of the world.

Key words : reflection, personality, consciousness, analysis, reflective process, philosophy.

УДК 37.015:164:378.4.6

Юрій Мельник, к.пед.н., доцент
Національна академія Національної гвардії України

Ірина Пипенко, к.е.н., доцент
директор освітнього центру Харківська обласна
громадська організація «Культура Здоров'я»

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЛОГІСТИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Висвітлено використання термінів «педагогічна логістика», «психологізована педагогічна логістика», «еволюційна педагогічна логістика», «освітня логістика» у сучасних наукових публікаціях. Визначено сутність поняття «педагогічна логістика». Обґрунтовано теоретико-методологічні вимоги щодо впровадження педагогічної логістики в закладах освіти. Встановлено склад ресурсів та їх потоки у вищій школі.

Ключові слова: педагогічна логістика, освітня логістика, ресурси, потоки інформаційних ресурсів.

Постановка проблеми. В Україні створюється нова система вищої освіти, орієнтована на входження в світовий освітній простір. Цей процес супроводжується суттєвими змінами у педагогічній теорії та практиці, запроваджуються нові підходи, категорії, поняття.

Останнім часом поняття «педагогічна логістика» дедалі все більше поширюється в науці й освіті. В педагогічній та економічній літературі використовуються такі варіанти цього поняття: «освітня логістика», «педагогічна логістика», «еволюційна педагогічна логістика» та ін., які мають багато формулювань, залежно від того, як автори уявляють оптимізацію освітнього процесу.

Залишається невизначеним склад та напрями педагогічної логістики у вищій школі.

Отже, актуальним є розмежування та уточнення понятійного апарату педагогічної логістики, а також особливості запровадження у вищій школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових публікацій і досліджень з питань педагогічної логістики [1–11] свідчить, що сьогодні не існує чіткого окреслення та розуміння цього поняття. Так, одна група вчених [1–3] застосовує поняття «педагогічна логістика»; друга група [5–10] – поняття «освітня логістика»; третя група вчених [4] вживає декілька понять водночас в якості синонімів, тобто спостерігається тісне переплітання понять. На нашу думку, слід розділяти педагогічну та освітню логістики. Особливої уваги привертає група вчених [11], яка розглядає педагогічну логістику через призму нейробіології.

Розглянемо більш ґрунтовно точки зору науковців.

Найбільш поширеною дефініцією педагогічної логістики є наступна: «педагогічна логістика (англ. educational logistics) – піддисципліна логістики, яка займається менеджментом (управлінням) педагогічних потоків, виходячи з принципів логістики (особливо «Точно в термін») і принципу простоти реальних систем Е. М. Голдратта (Eliyahu M. Goldratt)» [1].

Аналогічне визначення дефініції «педагогічна логістика» наводять в своїй роботі Булахова З. Н., Шестакова Ю. Н. [2] та Трофимова О. А. [3].

Лівшиць В. М. використовує терміни «психологізована педагогічна логістика» та «еволюційна педагогічна логістика». Він зазначає, еволюційна педагогічна логістика керує такими потоками як знання, еволюційна педагогічна психологія, еволюційне навчання, еволюційне здоров'я, еволюція, інформація, обладнання [4].

Руда М. В., спираючись на визначення Е. М. Голдратта, вживає термін «освітня логістика (англ. educational logistics), під яким розуміє субдисципліну логістики, яка займається вирішенням проблем управління інформаційними потоками в освітніх установах, на основі принципів логістики (особливо «just in time») і принципу простоти реальних систем [5].

Майже ідентичні поняття терміну «освітня логістика» надають Денисенко В. А. [6] – наука і техніка організації і самоорганізації освітніх функцій (позицій) і процесів з точки зору підвищення ефективності освітньої діяльності в цілому – та Крупнов Ю. В. [7] – наука і техніка організації і співорганізації освітніх функцій (позицій) і процесів з точки зору підвищення ефективності освітньої діяльності в цілому.

Гончарова М. А., Гончарова Н. А. під освітньою логістикою розуміють інтегральний інструмент управління, спрямований на досягнення стратегічних, тактичних, оперативних цілей організації бізнес-освіти за рахунок ефективного (з точки зору зниження загальних витрат та задоволення вимог кінцевих споживачів якості освітніх послуг) управління людським потоком, а також супутніми йому матеріальними, фінансовими, інформаційними та іншими потоками [8].

Скоробогатова Т. Н. стверджує, що освітня логістика – гілка сервісної логістики як концепції управління людськими потоками у всіх економічних сферах, передбачає управління потоками тих, хто навчає, та тих, хто навчається [9].

Шевченко Н. В. дотримується точки зору, що освітня логістика – це сукупність принципів оптимізації процесів у освітніх системах та структурах [10].

Отже, аналіз наукових публікацій свідчить, що термін «педагогічна логістика» немає усталеного визначення, більш того, він підміняється іншими поняттями («освітня логістика», «психологізована педагогічна логістика», «еволюційна педагогічна логістика» тощо).

Виходячи з того, що педагогічна логістика стає новим міждисциплінарним науковим напрямом, затребуваним в різних освітніх галузях, виникає потреба розмежування та уточнення понятійного апарату педагогічної логістики, а також обґрунтування особливостей запровадження у вищій школі.

Мета статті – визначити сутність поняття «педагогічна логістика», обґрунтувати

теоретико-методологічні вимоги щодо її впровадження в закладах освіти, визначити склад ресурсів, їх потоки у вищій школі.

Виклад основного матеріалу. Понятійно-термінологічний апарат педагогічної логістики як наукового напрямку почав оформлюватися на початку першого десятиліття цього століття і ще формується, сьогодні він ґрунтується на поняттях, запозичених у наукових галузях як педагогіка (освіта, педагогічна система, педагогічна технологія та ін.), психологія (мотивація, установка, дія тощо), економіка (логістика, маркетинг та ін.), менеджмент (організація, управління тощо).

Термін «педагогічна логістика» складається з двох терміноелементів, в плані змісту він має розкладатися на ряд понять.

Основними поняттями педагогіки є виховання, навчання, розвиток і освіта.

Етимологія слова «педагогіка» має давньогрецьке походження (paidos – дитя та iago – веду, виховую). У дослівному перекладі педагог (paidagōgos – вихователь, наставник) означає особу, яка має спеціальну підготовку і займається викладацькою і виховною роботою; вчитель, викладач.

Етимологія слова «логістика» також походить від давньогрецького (logos – розум; log – мислення; logo – думати, міркувати; logismos – розрахунок, роздум, план; logistea – мистецтво практичного проведення розрахунків), означає «мистецтво міркування, обчислення».

Аналіз побудови поняття «педагогіка» та «логістика» дозволяє з'ясувати їх сутнісні ознаки, на підставі яких зробимо уточнення поняття «педагогічна логістика».

Педагогічна логістика – галузь педагогіки, що розкриває тактику урахування взаємодії ресурсів і реалізації моделей управління, спрямовану на оптимізацію та підвищення ефективності навчально-виховного процесу.

Визначаючи сутність поняття «педагогічна логістика», ми, по-перше, враховували закони логіки при упорядкуванні, по-друге, зважали на «лексичні» фактори при уніфікації, по-третє, не використовували запозичень з інших мов. Важливого значення набуває визначене нами поняття «педагогічна логістика» і за таким параметром, як термінотворення (деривація) – можливість від поняття (терміну) одного рангу і рівня утворювати поняття (терміни) наступних рівнів, вище та нижче за рангом.

Отже, ми визначили суттєві та несуттєві ознаки поняття «педагогічна логістика». Суттєвою родовою ознакою є «галузь педагогіки», суттєвою видовою – «що розкриває тактику урахування взаємодії ресурсів і реалізації моделей управління», несуттєвими ознаками є «спрямовану на оптимізацію та підвищення ефективності навчально-виховного процесу».

На відміну від усіх існуючих на цей час визначень педагогічної логістики, ми вперше розглядаємо її як галузь педагогіки. Визначені несуттєві ознаки цього поняття відкривають перспективи досліджень численних засобів та умов оптимізації й ефективності навчально-виховного процесу.

Слід враховувати, що сучасна педагогічна логістика являє собою синтез досягнень педагогіки, логістики, економіки, маркетингу та інших наук, що породжені суспільним і технічним прогресом.

Педагогічна логістика має відповідати таким **теоретико-методологічним вимогам** щодо її впровадження в закладах освіти:

- системність (педагогічна логістика повинна мати всі ознаки системи);
- логічність (взаємозв'язок і підпорядкованість усіх складових);
- цілісність (єдність і взаємозалежність усіх складових);
- ефективність (співвідношення витрачених ресурсів до отриманого результату);
- оптимальність (відповідність завдання умовам);
- керованість (спроможність управління результатами в процесі впровадження);
- відтворюваність (можливість застосування іншими суб'єктами).

Відповідно до зробленого уточнення поняття «педагогічна логістика» та задля

обґрунтування складу та напрямів ресурсного потоку у вищій школі розглянемо **склад ресурсів**:

- трудові ресурси – кваліфікаційний склад науково-педагогічних працівників ВНЗ, їх здатність адаптуватися до запиту соціуму;
- інформаційні ресурси – сукупність відомостей (даних), які надходять до ВНЗ із навколишнього середовища, акумулюються у внутрішньому середовищі, а також можливість поширення інформації про ВНЗ в соціумі (ЗМІ, інформаційний пакет тощо);
- ресурси організаційної структури управління – характер і гнучкість керівництва ВНЗ, швидкість проходження управлінських впливів;
- техніко-технологічні ресурси – навчальні можливості та їх особливості у ВНЗ, наявність устаткування, технологій та наукових напрацювань;
- просторові ресурси – територія ВНЗ, розташування аудиторій, лабораторій, бібліотек тощо, а також можливість їх розширення;
- фінансові ресурси – стан активів та ліквідність ВНЗ.

Одним із ключових понять педагогічної логістики є поняття інформаційних ресурсів. Оскільки вони необхідні для організації, планування, аналізу, координації та контролю логістичних операцій, а також об'єднують увесь освітній простір в єдину систему, розглянемо їх докладніше.

У логістиці виділяють такі **види потоків інформаційних ресурсів**:

- залежно від виду систем, які пов'язуються потоком – горизонтальний і вертикальний;
- залежно від місця проходження – зовнішній і внутрішній;
- залежно від напрямку по відношенню до логістичної системи – вхідний і вихідний;
- залежно від виду носія інформації – паперові, електронні, змішані;
- залежно від щільності – малоінтенсивні, середньоінтенсивні, високоінтенсивні;
- залежно від періодичності – регулярні, оперативні, випадкові, on-line, off-line.

Потік інформаційних ресурсів може випереджати потоки інших ресурсів (фінансових, техніко-технологічних, трудових тощо), прямувати одночасно з ними або після них. При цьому інформаційний потік може бути спрямований як в один бік з іншими ресурсними потоками, так і в зворотній (зустрічний):

- випереджаючий інформаційний потік у зворотному (зустрічному) напрямі містить, як правило, відомості про запит соціуму щодо підготовки фахівців з вищою освітою;
- випереджаючий інформаційний потік у прямому напрямі – це попередні повідомлення про наявну підготовку фахівців у певній галузі;
- одночасно з потоками фінансових, просторових, трудових, техніко-технологічних та інших ресурсів йде інформація в прямому напрямі про кількісні та якісні параметри ресурсного потоку;
- слідом за ресурсним потоком у зворотному (зустрічному) напрямі може проходити інформація про результати зарахування абітурієнтів та випуску молодих фахівців за кількістю та/або за якістю.

В логістичних системах потоки інформаційних ресурсів та інших видів ресурсів часто-густо випереджають або запізнюються один щодо одного. Векторна взаємовідповідність цих потоків також має специфічну особливість, яка полягає в тому, що вони можуть бути як односпрямовані, так і різноспрямовані.

Враховуючи численність елементів ресурсного потоку, можна розглядати потоки ресурсів як складні взаємопов'язані системи.

До системи параметрів ресурсного потоку доцільно ввести такі: час, простір, кількість, якість, форма й цінність. Процеси трансформації ресурсних потоків зі зміною параметрів простору, часу, форми, властивостей тощо практично можна вважати реалізацією комплексу логістичних функцій. І навпаки, у результаті реалізації логістичних функцій досягається необхідна трансформація ресурсних потоків з погляду їх просторових, часових, якісних та інших характеристик.

Дотримання принципів керування й оптимізації ресурсних потоків у закладах освіти припускає розроблення нових методів і критеріїв оцінки ефективності їх роботи. Ступінь узгодженості різних поточкових процесів один з одним значною мірою обумовлює рівень ефективності системи педагогічної логістики загалом.

Висновки. Таким чином, визначено сутність та зміст педагогічної логістики як галузі педагогіки, що розкриває тактику урахування взаємодії ресурсів і реалізації моделей управління, спрямовану на оптимізацію та підвищення ефективності навчально-виховного процесу. Запропоноване визначення дозволяє вперше розглядати педагогічну логістику в сфері педагогічної науки. Обґрунтовано теоретико-методологічні вимоги щодо впровадження педагогічної логістики в закладах освіти. Встановлено та охарактеризовано склад ресурсного потоку педагогічної логістики у вищій школі (трудові, інформаційні, організаційної структури управління, техніко-технологічні, просторові та фінансові); висвітлено роль потоків інформаційних ресурсів.

Визначені несуттєві ознаки поняття «педагогічна логістика» відкривають перспективи для подальших досліджень численних засобів та умов оптимізації й ефективності навчально-виховного процесу. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів вирішення питання впровадження педагогічної логістики у вищій школі. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку змісту та методик запровадження системи педагогічної логістики на різних рівнях підготовки фахівців у вищій школі.

Список використаних джерел

1. Педагогическая логистика / Словари и энциклопедии на Академикe [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/175667> – Название с титул. экрана.
2. Булахова З. Н. Педагогическая логистика как средство кадрового обеспечения логистических систем / З. Н. Булахова, Ю. Н. Шестакова // Интеграция и повышение качества образовательных процессов как фактор модернизации экономики и промышленности Союзного государства : материалы Международного научно-практического форума (Минск, октябрь 2013 г.). В 2 т. – Т. 1. Педагогическая логистика: образование, наука, экономика. – Минск : БНТУ, 2013. – С. 7–11.
3. Трофимова О. А. Логистический подход к системе управления в сфере образования / О. А. Трофимова // Образование и наука. – 2010. – № 10. – С. 42–48.
4. Лівшиць В. Л. Педагогічна логістика / В. Л. Лівшиць // Сб. Полісвітє. – Кохтла-Ярве, 2007. – № 1. – С. 72–79.
5. Руда М. В. Перспективи впровадження освітньої логістики в Україні / М. В. Руда // Вісник національного університету «Львівська політехніка»: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 749. – С. 71–77.
6. Денисенко В. А. Основы образовательной логистики / В. А. Денисенко. – Калининград : Изд-во КГУ, 2003. – 316 с.
7. Крупнов Ю. В. Управление качеством образования и образовательная аналитика [Электронный ресурс] / Ю. В. Крупнов. – Режим доступа : http://spasem-shkolu.p-gossii.ru/8/249_1.shtml. – Название с титул. экрана.
8. Гончарова М. А. Образовательная логистика как стратегический императив экономического развития региона / М. А. Гончарова, Н. А. Гончарова // Ученые записки Орловского государственного университета. – 2009. – № 3. – С. 15–17.
9. Скоробогатова Т. Н. Образовательная логистика: сущность и место в сервисной логистике / Т. Н. Скоробогатова // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Экономика и управление», Том 23. – 2010. – № 3. – С. 280–285.
10. Шевченко Н. В. Особенности образовательной логистики в системе конструирования карьеры [Электронный ресурс] / Н. В. Шевченко. – Режим доступа : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/VMSU/2008-01/08shnveyai.htm. – Название с титул. экрана.

11. Мельник Ю. Б. Возможности педагогической логистики и новые нейробиологические подходы / Ю. Б. Мельник, Ю. О. Прокопенко, А. В. Стадник // Актуальные вопросы образования и науки : сб. науч. ст., материалы III междунар. науч.-практ. конф., 10-11 ноябр. 2015 г. / Национальная академия Национальной гвардии Украины. – Х. : ХОГОКЗ, 2015. – С. 127–130.

Мельник Юрий, Пипенко Ирина. Использование педагогической логистики в высшей школе.

Высветлено использование терминов «педагогическая логистика», «психологизированная педагогическая логистика», «эволюционная педагогическая логистика», «образовательная логистика» в современных научных публикациях. Определена сущность понятия «педагогическая логистика». Обоснованы теоретико-методологические требования к внедрению педагогической логистики в учреждениях образования. Установлен состав ресурсов и их потоки в высшей школе.

Ключевые слова: педагогическая логистика, образовательная логистика, ресурсы, потоки информационных ресурсов.

Melnyk Yuriy, Pypenko Iryna. Implementation of educational logistics in higher education.

The authors highlighted the use of the terms «educational logistics», «psychologized pedagogical logistics», «evolutional pedagogical logistics», «educational logistics» in modern scientific publications. The essence of the concept of «pedagogical logistics» were defined. In contrast to all existing definitions currently pedagogical logistics, we first consider it as a branch of pedagogy. Theoretical and methodological requirements for pedagogical logistics implementation in educational institutions were grounded. The structure of resources current of pedagogical logistics in high school were established and characterized (human, informational, organizational structure of management, technical and technological, spatial and financial); the role of the information resources currents were displayed.

Keywords: pedagogical logistics, educational logistics, resources, information resources currents.

УДК 656.7.260

Аліна Микитишин, здобувач
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТИПУ МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ПРОГРАМІСТІВ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті проаналізовано психологічні характеристики типу мислення студентів технічних спеціальностей. Обґрунтовано важливість врахування психологічних можливостей мисленнєвих процесів в професійній іншомовній комунікативній підготовці майбутніх програмістів. Визначено принципи організації ефективної професійної іншомовної комунікативної підготовки студентів-програмістів у відповідності до характеристик типу мислення.

Ключові слова: мислення, професійна іншомовна комунікативна підготовка, майбутні програмісти, психологічні передумови, професійна іншомовна комунікативна компетентність.